

TRANSPORDIAMET

Projekt „Jalgrattanädal või -kuu koolis”

Soovituslik korraldamise aeg: üks nädal või üks kuu ajavahemikus september–oktoober või märts–juuni.

Eesmärk

- Kujundada õpilastes ohutut, vastutustundlikku ja teadlikku liikluskäitumist, kinnistades teadmisi jalgrattaga liiklemisest ning pakkudes uusi teadmisi ja praktilisi kogemusi. Erilist tähelepanu pööratakse jalgratturi liiklusreeglitele, kiivri kandmisele ja enda nähtavaks tegemisele.
- Edendada jalgratta kasutamist tervisliku, keskkonnahoidliku ja iseseisvust toetava liikumisviisina ning innustada õpilasi tegema teadlikke ja turvalisi liikumisvalikuid.
- Arendada praktilisi jalgrattasõiduoskusi, sealhulgas ratta valitsemist, tasakaalu, tähelepanelikkust ja kaasliiklejatega arvestamist, et õpilased oskaksid ohtlikke olukordi märgata, ennetada ja ohutult lahendada.

Miks projektiga liituda

Projektis osalemine:

- **toetab riikliku õppekava** läbiva teema „Tervis ja ohutus” (liikluse alateema) **eesmärkide saavutamist**;
- pakub õpetajale ja/või huvijuhile **võimalust mitmekesistada igapäevast õppetööd, lõimida** liiklusteemasid õppeainetesse;
- on suurepärane võimalus **teha koostööd** kolleegidega, **kaasata** tegevustesse **õpilasi ja lapsevanemaid** ning **kujundada** turvalist ja vastutustundlikku liikluskäitumist ning anda seeläbi panus üldisesse liiklusohutusse.

Lisaks:

- Kuna jalgrattasõit on laste seas väga populaarne, on koolil koostöös koduga oluline roll laste teadmiste ja oskuste arendamisel. Nii saab ennetada õnnetusi ja kujundada turvalisi liiklusharjumusi.
- Rohkem rattaga liiklevaid lapsi tähendab aktiivsemat eluviisi ning vähem perede logistilisi muresid ja autokasutust.
- Projekti tegevused toetavad [liiklusohutusprogrammi 2026–2035](#) eesmärgi, mille kohaselt ei tohiks aastaks 2035 liikluses hukkuda ükski alla 16-aastane laps ega ükski jalakäija asulakeskkonnas. Projekt aitab kaasa ka [Eesti rattastrateegia](#) eesmärkide saavutamisele.

Probleem

Jalgrattasõit on laste seas populaarne liikumisviis ja vaba aja veetmise võimalus. Ohutumaks liiklemiseks vajavad lapsed turvalist liikluskeskkonda, teadmisi liiklusreeglitest, turvavarustuse kasutamise oskust ning praktilisi sõiduoskusi. Just need aitavad õnnetusi ennetada ja nende tagajärgi leevendada.

Aastatel 2022–2025 sai liiklusõnnetustes vigastada 317 alaealist jalgratturit, kusjuures enamik õnnetusi juhtus asulates. Kuigi turvavarustus ei hoia liiklusõnnetust ära, aitab see oluliselt vähendada vigastuste raskust. 2025. aastal kasutas liiklusõnnetustes vigastada saanud alaealistest jalgratturitest kiivrit vaid 47%. See kinnitab vajadust pöörata süsteemselt tähelepanu laste liiklusohutusalaste teadmiste ja oskuste arendamisele. Kool on selleks suurepärane koht.

Projektiga liitumine

Projektis osalemiseks palume täita veebilehe allosas oleva registreerimisvormi. Projektiga võivad liituda kõik soovijad ning osalejate arv ei ole piiratud.

Transpordiameti tugi projekti korraldamisel

Transpordiameti tasuta liiklusõppematerjalide [tellimiskeskusest](#) saab tellida mitmesuguseid õppe-, juhend- ja teabematerjale, mis toetavad liikluskasvatuse kavandamist ja korraldamist, sealhulgas ka jalgrattapäeva tegevusi.

Oleme jalgrattapäeva jaoks kokku pannud nimekirja toodetest, mis toetavad projekti tegevuste korraldamist. Nende leidmiseks valige kategooria „Kõik tooted“ ja sisestage otsingukasti toote täpne nimetus. Näiteks:

 Tooted Laps kuni 9a	 Tooted Noored 10+	 Tooted Jalgratturi koolitus	 Tooted Õpetajale	 Kõik tooted Kõik tooted
--	--	--	---	--

Õppematerjalide otsing

- Diplom
- Kiivri meisterdamislehed koos helkurmaterjaliga
- Infokaart „Jalgratta ja kiivri kontrollkaart“
- Kleeps „Minu ratas on korras“
- Ohutussõnumiga kleepsud
- Minikiiver
- Korduvkasutatav õppemäng „Liiklustarga liiklusnädal“

Silmapaistvamate osalejate tunnustamiseks võib taotleda auhindu või meeneid. Selleks võtke ühendust võtta oma piirkonna liiklusohutuse eksperdiga:

- [Eve-Mai Valdna](#) (Harju, Lääne ja Hiiu maakonna kontaktisik) 507 8232.
- [Darja Lukašenko-Tšistotin](#) (Harju ja Rapla maakonna kontaktisik) 5851 6092.
- [Sirli Tallo](#) (Pärnu, Viljandi, Saare, Valga, Võru ja Põlva maakonna kontaktisik) 5340 2691.
- [Diana Okas](#) (Ida-Viru, Lääne-Viru, Järva, Jõgeva ja Tartu maakonna kontaktisik) 5667 1000.

Lisaks eelpool nimetatule oleme **ideepanka** koondanud ideid, mida saab jalgrattapäeva raames koolis ellu viia. See on täienemises ning lisame sinna jooksvalt uusi tegevusi ja materjale. Ideepangas saab tegevusi ja õpiülesandeid filtreerida õppeainete kaupa. Nii on projektijuhil (õpetajal või huvijuhil) lihtsam teha aineõpetajatele ettepanekuid konkreetsete tegevuste elluviimiseks. [Transpordiameti liiklushariduse õpikeskkonda](#) suunavad õpiülesanded võivad filtrit kasutades olla leitavad mitme õppeaine alt. Näiteks sobib jalgratta ajalugu käsitlev tekst lugemiseks nii eesti keele kui ka ajaloo tunnis.

Soovitused projekti õnnestumiseks

- Planeeri tegevused aegsasti ja mõtle need läbi – see on eduka projekti alus.
- Kaasa, tee koostööd ja jaga vastutust.
 - Kaasa õpilasi ja kolleege nii planeerimisse kui ka elluviimisse – lase õpilastel valida tegevusi, kujundada plakateid ning aidata korraldamisel.
 - Kaasa tegevustesse ka lapsevanemaid. Näiteks võivad rattahuvilistest lapsevanemad aidata projekti kokkuvõtval päeval tegevusi läbi viia.
 - Soovi korral tee koostööd Politsei- ja Piirivalveameti piirkonnapolitsejatega.
- Planeeri projekti võistlusmoment või väljakutse, näiteks klassidevaheline „Rattaga kooli päevade“ arvestus.
- Tunnusta osalemist ja pingutust.

- Kasuta kooliümbrust praktilise õppekeskkonnana – harjutage liiklemist päris liiklusolukordades (koolitee, ülekäigurada, ristmik), et õpitut saaks kohe rakendada.
- Selle projekti puhul peab hästi paika ütlus „mida rohkem, seda uhkem“ – mida rohkemates õppeainetes teemat lõimitakse, seda suurema tõenäosusega saavutatakse projekti eesmärgid.

Õppeainepõhised tegevused

Soovitame otsida ideepangast õppeainepõhiseid ideid, kohandada neid oma kooli vajaduste ja võimalustega ning koostada nende põhjal kooli tegevuskava kas üheks nädalaks või terveks kuuks.

Mõned läbivad tegevused

- Riputage kogu projekti ajaks või kogu jalgrattahooajaks kooli üles **kiivri õiget kasutamist tutvustav 2V1 plakat** ning **korras jalgratta plakat**.
- Koguge andmeid õpilaste ja õpetajate liikumisviiside kohta. **Õpilased ja õpetajad märgivad nädala või kuu jooksul** kooli fuajeis (või muus käidavas kohas), **kuidas nad kooli tulid ja kuidas sealt lahkusid** ehk millist liikumisviisi kasutasid (jalgsi, jalgrattaga, ühistranspordiga jne). *Kogutud andmete põhjal saavad õpilased koostada klassi- või koolipõhiseid analüüse ja kokkuvõtteid (ülesande sisu ja raskusastme määrab aineõpetaja vastavalt kooliastmele).*
- Küsitlege rattaga kooli tulijaid, kust ja kui kaugelt nad rattaga kooli sõidavad ning milliseid teekondi kasutavad. Näiteks koostage seinakaart või veebikaart, kuhu õpilased saavad oma teekonnad märkida. Kaardi põhjal saab arutada, millised teekonnad on ohutumad ning millistele liiklusohutudele õpilased kooliteel tähelepanu peaksid pöörama. Samuti tekib ülevaade, kui paljud õpilased käivad koolis jalgrattaga ning millistelt marsruutidelt nad saavad.
- Korraldage **jalgatuste kontroll** näiteks esmaspäeva ja reede hommikul. Koostöös õpilasesindusega kontrollitakse, kas jalgatastel on kõik nõutud lisavarustus ning kas jalgratturid kannavad kiivrit. *Kogutud andmete põhjal saavad õpilased koostada klassi- või koolipõhiseid analüüse ja kokkuvõtteid (ülesande sisu ja raskusastme määrab aineõpetaja vastavalt kooliastmele).*
- Tooge või soetage kooli rattaparkla juurde üldkasutatav rattapump ja parandustööriistad ning kaasake vanema kooliastme õpilasi rataste pisiremondi tegemisse või oma ratta hooldamise õpetamisse.
- Korraldage esmaspäevast reedeni ideepangast valitud **õppeainepõhiseid** ja **kooliüleseid tegevusi**.
- Lõpetage **projekt reedel** ühise jalgrattamatka ja temaatiliste tegevustega, tänage osalejaid ning tunnustage silmapaistvamaid.

Pärast projekti „Jalgrattanädal või -kuu koolis“ lõppu palume projektijuhil täita projekti veebilehe allosas asuva **tagasisidevormi**.